

Participatiebeleid fysieke leefomgeving Maasdriel 0.1

Inwonersparticipatie is van ons allemaal

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
De richting	5
Waarom participatie	5
Participatie als begrip	5
Inspraak en participatie	6
Goed idee, doe er iets mee	6
Uitdaagrecht	7
Ervaringen met participatie	7
Doelstellingen participatie	7
Uitgangspunten en randvoorwaarden	8
Tips en tools	8
Website	8
De Maasdrielse participatieaanpak	9
Afweging of er ruimte is voor participatie	10
Stappenplan	11
Participatieplan en verslag	12
Participatiebeleid fysieke leefomgeving	13
Participatie bij beleidsontwikkeling	13
Participatie bij wijzigingen van het Omgevingsplan Maasdriel	13
Participatie bij omgevingsvergunningen voor omgevingsplanactiviteiten (initiatieven)	14
Bijlage 1: Resultaten onderzoeken	15

Voorwoord

De gemeente staat voor grote maatschappelijke vraagstukken. Meer dan ooit zal de komende periode bestaan uit keuzes die ertoe doen en die tot in volgende generaties voelbaar zijn. Keuzes die de gemeente niet alleen aankan. Daarmee verandert de rol van de gemeente. Het gaat er steeds minder om dat zij bepaalt wat er moet gebeuren. Maar om samen te onderzoeken waar de energie zit om vraagstukken op te pakken, of waar koppelkansen liggen tussen werkzaamheden van verschillende samenwerkingspartners. En ook onze inwoners en ondernemers willen een gemeente die participeert en met hen samenwerkt aan de vele uitdagingen die er liggen. De Omgevingswet speelt hier mede op in, door gemeenten te verplichten een eigen participatiebeleid op te stellen.

De gemeente Maasdriel heeft de afgelopen jaren al vaker met participatietrajecten geëxperimenteerd en zij heeft daarbij mooie resultaten bereikt. Denk aan het sportakkoord, Zandmeren 2030 en de onlangs opgestelde Omgevingsvisie. Dit wil de gemeente nu structureel in haar manier van werken inbedden. Dat vraagt om duidelijke kaders, die de gemeente in dit document beschrijft. Zonder twijfel krijgt de gemeente te maken met dilemma's. Ieder participatietraject begint ze weer bij het begin, en weegt ze opnieuw welke route ze loopt en welke participatievorm daarbij past.

Participatie is maatwerk en doen we samen. Interactie met de samenleving is nu eenmaal een dynamisch proces. De invulling van een participatieproces is altijd afhankelijk van het thema, het doel, de belanghebbenden, het sentiment en maatschappelijke debat van dat moment. Er is dus geen blauwdruk voor te geven. Wel is het mogelijk om een blauwdruk te geven, waarbinnen de gemeente hier uitvoering aangeeft. Dat vraagt om voorspelbaarheid op processen, inzet en samenwerking.

**“Participatie is maatwerk
en doen we samen.”**

“Juist omdat participatie van ons allemaal is, en het moet werken voor alle domeinen, gaat de gemeente het beleid volgend jaar evalueren.”

Dit beleid is niet zomaar tot stand gekomen. Er zijn diverse gesprekken gevoerd om input op te halen. Ook heeft de gemeente enquêtes uitgezet onder de bevolking en raadsleden van de vorige bestuursperiode om de participatietrajecten van de afgelopen jaren te evalueren.

Met al deze input heeft de gemeente dit Participatiebeleid fysieke leefomgeving Maasdriel opgesteld. Richtinggevend voor de samenwerking met onze inwoners en ondernemers. Zodat zowel onze inwoners als onze collega's weten wat onze gemeentelijke uitgangspunten bij participatie zijn, en daarop kunnen rekenen. Nu nog opgesteld in het kader van de Omgevingswet, maar met de insteek om dit verder uit te bouwen naar een algemeen participatiebeleid, waaraan andere participatietoepassingen kunnen worden toegevoegd.

Met dit participatiebeleid fysieke leefomgeving geeft de gemeente Maasdriel ook richting om toe te werken naar de doelstellingen vanuit het kerngericht werken en de bestuurlijke vernieuwing. Hiermee is de gemeente niet in één klap klaar. Maar het is een goede eerste stap. De komende jaren kan dit beleid nog worden bijgesteld en/of aangevuld. Bijvoorbeeld vanuit de ontwikkelingen rond bestuurlijke vernieuwing.

Juist omdat participatie van ons allemaal is, en het moet werken voor alle domeinen, gaat de gemeente het beleid volgend jaar evalueren. Door steeds weer een spiegel voor te houden en het beleid aan te passen door nieuwe inzichten of ontwikkelingen, zorgt de gemeente er samen met haar inwoners en ondernemers voor dat Maasdriel een plek blijft waar het fijn wonen, werken en ondernemen is. Voor iedereen!

Wethouder
Erik van Hoften

Wethouder
Michiel Alexander de Raaf

De richting

Waarom participatie

De wereld verandert. Dat heeft ook invloed op de manier waarop de gemeente samenwerkt met inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners. We staan voor grote maatschappelijke uitdagingen, zoals de energietransitie, klimaatverandering en de woningbouwopgave. Vraagstukken die de gemeente niet alleen kan aanpakken.

De behoeften, ideeën en de kracht uit de samenleving staan centraal in de aanpak van al deze uitdagingen. Inwonersparticipatie speelt daarin een belangrijke rol. Het vraagt om samenwerken, en om het samen vinden van oplossingen voor deze vraagstukken. Willen we vanaf het begin van een proces alle relevante wensen, belangen en goede ideeën in beeld hebben, dan is het belangrijk om vanaf het begin alle mensen en organisaties aan tafel te hebben, die hieraan kunnen en willen bijdragen.

Steeds vaker verwacht de samenleving dat de gemeente partijen rond een vraagstuk bij elkaar brengt. Inwoners en ondernemers voelen zich betrokken bij hun leefomgeving en willen ook steeds vaker meepraten over besluiten van de gemeente. Zeker bij onderwerpen die dicht bij hen in de buurt spelen. Of ze hebben zelf initiatieven, waar ze hulp van de gemeente bij nodig hebben. Als gemeente willen we ook graag aansluiten op de kennis en ervaringen uit onze samenleving. Door plannen te maken in samenwerking en afstemming met bewoners, bedrijven en organisaties die er mee te maken hebben, komen we samen tot betere plannen. Maar de samenleving verwacht ook dat de gemeente de aanpak van maatschappelijke vraagstukken op elkaar afstemt, partijen verbindt om samen te werken en stimuleert om verantwoordelijkheid te nemen en ideeën faciliteert die passen binnen de visie van de gemeente.

Participatie als begrip

De afgelopen jaren hebben we mooie voorbeelden van inwonersparticipatie in de gemeente Maasdriel gezien. Ook de komende jaren wil de gemeente ervoor zorgen dat inwonersparticipatie de aandacht krijgt die het verdient.

Omdat deze term met verschillende betekenissen in de samenleving wordt gebruikt, volgt hieronder een beschrijving wat de gemeente Maasdriel onder inwonersparticipatie verstaat.

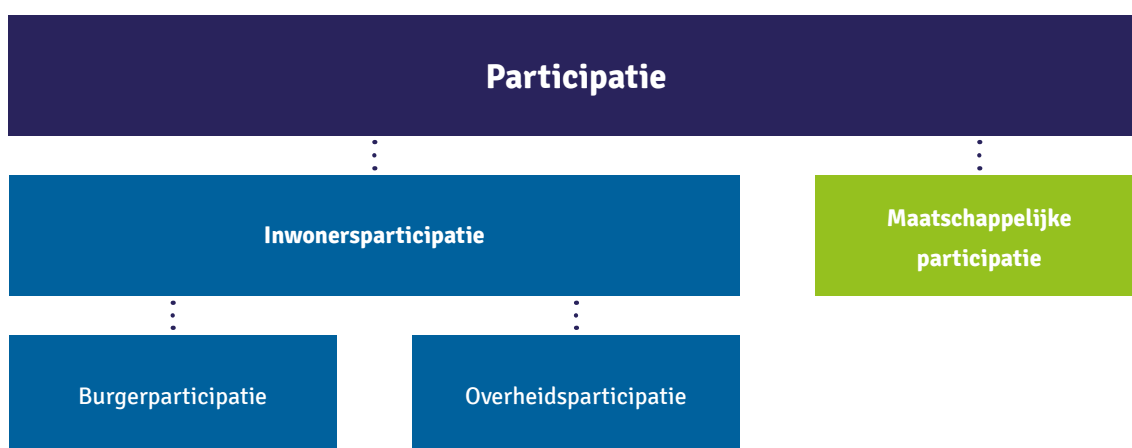
“Participatie betekent actieve deelname. Het is afgeleid van de Latijnse woorden pars (deel) en cipere (nemen).“ Bron Wikipedia

Het college van B&W van de gemeente Maasdriel definieert participatie als:

**Een proces,
waarbij individuen, groepen en organisaties
deelnemen aan
vraagstukken, beslissingen of diensten
die hen aangaan**

Participatie houdt dus in dat de samenleving actief meedoet. We onderscheiden grofweg twee verschillende vormen van participatie.

1. Maatschappelijke participatie: inwoners doen mee aan het maatschappelijke leven, als leerling, werknemer, ondernemer, vrijwilliger of mantelzorger.
2. Inwonersparticipatie: inwoners denken mee over beleid of spelen een actieve rol in projecten.

Figuur: schematische weergave van verschillende participatievormen.

Dit participatiebeleid fysieke leefomgeving gaat over inwonersparticipatie, wat ook weer opgesplitst kan worden in twee soorten. Aan de ene kant burgerparticipatie, waarbij de gemeente de samenleving uitnodigt om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling of uitvoering van beleid, projecten en activiteiten. De gemeente is dan initiatiefnemer.

Aan de andere kant overheidsparticipatie, waarbij het initiatief vanuit de samenleving komt. Daarbij kan de gemeente verschillende posities innemen, van ondersteuner/ partner van het initiatief tot participant. Zo kan de gemeente ondersteuning bieden bij het wegnemen van belemmeringen en het verbinden van netwerken, tot een meer of minder vergaande vorm van faciliteren van initiatieven. De wijze waarop en de mate waarin de gemeente participeert, kan afhankelijk zijn van de aard van het initiatief, het zelf organiserend vermogen van de initiatiefnemer, en de mate waarin het initiatief bijdraagt aan het verwezenlijken van een gemeentelijke doelstelling.

Inspraak en participatie

In de praktijk is er vaak verwarring tussen inspraak en participatie. Maar er zijn duidelijk verschillen.

Participatie	Inspraak
Vroegtijdig meedenken	Zienswijzen op ontwerp / besluit (sluitstuk van voorbereiding besluit)
Informeel	Formeel
Doorgaans meer ruimte voor beïnvloeding besluit	Doorgaans weinig ruimte voor beïnvloeding besluit

Ervaringen met participatie

Er is vanuit de gemeente de afgelopen jaren regelmatig participatie ingezet. Voordat de gemeente Maasdriel dit participatiebeleid opstelde, wilden we dan ook weten hoe het nu gaat. Hiervoor heeft een werkgroep een onderzoek uitgevoerd onder medewerkers, inwoners en ondernemers en gemeenteraadsleden (zie bijlage 1 voor de resultaten). De uitkomsten van deze onderzoeken zien we als startpunt van de Maasdrielse participatieaanpak en vormen input voor de gekozen richting in het participatiebeleid fysieke leefomgeving.

Goed idee, doe er iets mee

De gemeente Maasdriel heeft de afgelopen jaren ingezet op het ondersteunen van bewonersinitiatieven. Via de subsidieregeling 'Goed idee, doe er iets mee!' hebben vele kleinere initiatieven de afgelopen jaren een steuntje in de rug gekregen. De initiatieven hebben allemaal betrekking op de fysieke of sociale leefbaarheid in de dorpen. Dit beleid gaat hier verder niet op in.

Uitdaagrecht

Volgens het uitdaagrecht ('Right to Challenge') kunnen inwoners overheden uitdagen om (een deel van) een publieke taak over te nemen als zij denken het slimmer, beter, goedkoper of anders te kunnen doen. Dat kan gaan over het beheer van een groenstrook of speeltuin in het eigen dorp, maar ook over het overnemen van welzijnstaken, natuurontwikkeling en het behoud van allerlei voorzieningen in de buurt. Naast dat dit in de 'Wet versterking participatie op decentraal niveau' wettelijk wordt verankerd, heeft de raad nadrukkelijk in haar bestuursakkoord aangegeven dat we hiervoor ruimte bieden. De kaders die de gemeente wil verbinden aan het uitdaagrecht zijn niet in dit beleid opgenomen. Deze moeten nog worden uitgewerkt.

Doelstellingen participatie

De gemeente Maasdriel wil zich blijven ontwikkelen en verbeteren in het samenspel met de samenleving. Hiervoor stelt zij de volgende doelstellingen voor haar participatiebeleid fysieke leefomgeving:

- Inwoners dichter bij onze besluitvorming brengen, door hen zelf verantwoordelijk te maken en/of gebruik te maken van deskundigheid en creativiteit die aanwezig is.
- Het vertrouwen (terug)winnen door belangen inwoners serieus mee te nemen/ een plek te geven in de voorbereiding, ontwikkeling en uitvoering van beleid en/ of inwoners zelf meer verantwoordelijk maken.
- De kwaliteit en uitvoerbaarheid van gemeentelijk beleid verbeteren/ vergroten door gebruik te maken van de kracht uit de samenleving, vanuit de overtuiging dat de gemeente het niet alleen kan.

Uitgangspunten en randvoorwaarden

De afgelopen jaren heeft de gemeente Maasdriel ervaring opgedaan met diverse participatietrajecten. Hier hebben we veel van geleerd. Aan de hand van een evaluatie onder participanten, inwoners, de ambtelijke organisatie en raadsleden heeft de gemeente de volgende uitgangspunten voor inwonersparticipatie geformuleerd:

1. De basis is het goede gesprek.
2. Binnen de gemeente werken we volgens één methodiek, met heldere spelregels en procedures.
3. Bij iedere stap communiceert de gemeente tijdig over inhoud en proces.
4. De rolinvulling is bij ieder participatietraject duidelijk.

Iedereen die een participatietrajecten over de fysieke leefomgeving doorloopt moet zich hieraan houden. De gemeente geeft hierin het goede voorbeeld. Als gemeente werken we daarbij vanuit dezelfde randvoorwaarden.

- We zoeken de inwoners op (fysiek en/of digitaal).
- We werken inclusief en toegankelijk.
- We spreken namens dé gemeente en beloven ook actief te luisteren naar zaken die niet direct bij het participatietraject horen.
- We luisteren met oprechte belangstelling naar behoeften en ideeën van de ander.

Tips en tools

De uitvoering van de participatieaanpak verschilt per traject, maar in de wijze waarop de gemeente het invult willen we eenduidig zijn. Daarom werken we volgens De Maasdrielse participatieaanpak.

Ter ondersteuning biedt de gemeente een Toolbox participatie met tips en tools.

Website

Alle lopende participatietraject over de fysieke leefomgeving worden opgenomen in de participatiekalender op maasdriel.nl/samendoen. Zo heeft iedereen inzicht in wat er allemaal speelt in de gemeente. Hier kunnen mensen zich ook aanmelden om actief mee te doen en komt uitleg hoe men actief mee kan doen binnen de gemeente Maasdriel. Verder delen we hier onderdelen uit de Toolbox.

De Maasdrielse participatieaanpak

Participatie vraagt om maatwerk. Bij de invulling van de participatieaanpak moeten er steeds opnieuw keuzes worden gemaakt. Om structuur te bieden om elk participatietraject op dezelfde manier te ontwerpen, biedt de gemeente een methodiek: De Maasdrielse participatieaanpak.

Voor een herkenbare eenduidige aanpak werken we hierbij met duidelijke spelregels en werkafspraken. De spelregels en werkafspraken vormen een zorgvuldig proces, met alle ruimte om informatie te delen en het goede gesprek te voeren.

Deze bestaat uit 3 onderdelen:

- Afweging
- Stappenplan
- Participatieplan en/of -verslag

Afweging of er ruimte is voor participatie

Inwonersparticipatie kan van toepassing zijn in elke fase van een project of beleidscyclus: ideevorming, initiatieffase, definitiefase, ontwikkeling en realisatiefase of de evaluatiefase. Participatie is altijd het uitgangspunt, maar geen doel op zich. In sommige gevallen is participatie verplicht, zoals bij de instrumenten van de Omgevingswet en de WMO. Om af te wegen of er daadwerkelijk ruimte is om aan participatie te doen, doorlopen we voorafgaand aan ieder proces de volgende drie stappen:

Ruimte voor invloed

- Is het onderwerp geschikt voor participatie?
- Is er voldoende beleidsruimte?
- Is er voldoende juridische ruimte?
- Is het onderwerp geschikt voor inwoners?

Randvoorwaarden

- Is er draagvlak binnen de organisatie en bij de portefeuillehouder?
- Is er voldoende ruimte binnen het tijdsplan?
- Is er voldoende mankracht aanwezig?
- Welk budget is beschikbaar?

Doel

- In welke beleidsfase ligt het initiatief?
- Wat is het beleids-/ projectdoel?
- Wat is het participatiedoel?
- Is participatie gewenst?
 - Ja: Doorloop het stappenplan.
 - Nee: Geef aan waarom niet.

Voor gemeentelijke initiatieven geldt dat dit onderdeel wordt afgesloten met een schriftelijke afweging, die wordt opgenomen in een projectopdracht of indien die er niet is elders, zoals een startdocument of in een college- en/of raadsvoorstel.

Is participatie gewenst, dan vraagt het om politieke sensitiviteit van college én organisatie om aan te voelen of de raad maatwerk wil. In het geval van twijfel checkt het college bij de raad of er behoefte is om specifieke kaders te stellen.

Stappenplan

Ieder participatietraject is anders. Voor het vormgeven van een participatieproces maken we daarom gebruik van een stappenplan. Hiermee stimuleert de gemeente de initiatiefnemer om geschikte participatie bij zijn plan te organiseren. Het stappenplan is in eerste instantie bedoeld voor medewerkers van de gemeente, maar kan ook door andere initiatiefnemers worden gebruikt. Het stuurt op het stellen van de juiste vragen op het juiste moment, en helpt om het goede gesprek te voeren.

Stap 1: Doel

Geef een korte omschrijving van het beleids- of projectdoel. Formuleer vervolgens het participatiedoel. Aan de hand van het participatiedoel en het project-/beleidsdoel kun je bepalen welke ruimte er is voor inbreng. Als van tevoren duidelijk is dat er weinig met ideeën of adviezen zal gebeuren, dan heeft het geen zin om met participatie te starten. Je vergroot dan juist de kans op weerstand en wantrouwen.

Stap 2: Onderwerp

Formuleer de participatievraag. Formuleer je deze vraag niet goed, dan is de kans dat je aan het einde van je participatieproces geen goed antwoord op de vraag hebt gekregen.

Stap 6: Terugblik

Deze stap voer je uit na afloop van ieder participatiemoment. Je geeft antwoord op de vragen, wat ging goed, wat kan beter. Vervolgens kijk je of je het participatieproces moet bijstellen. In de Toolbox staan handvatten om dit proces goed te doorlopen.

Stap 3: Publiek

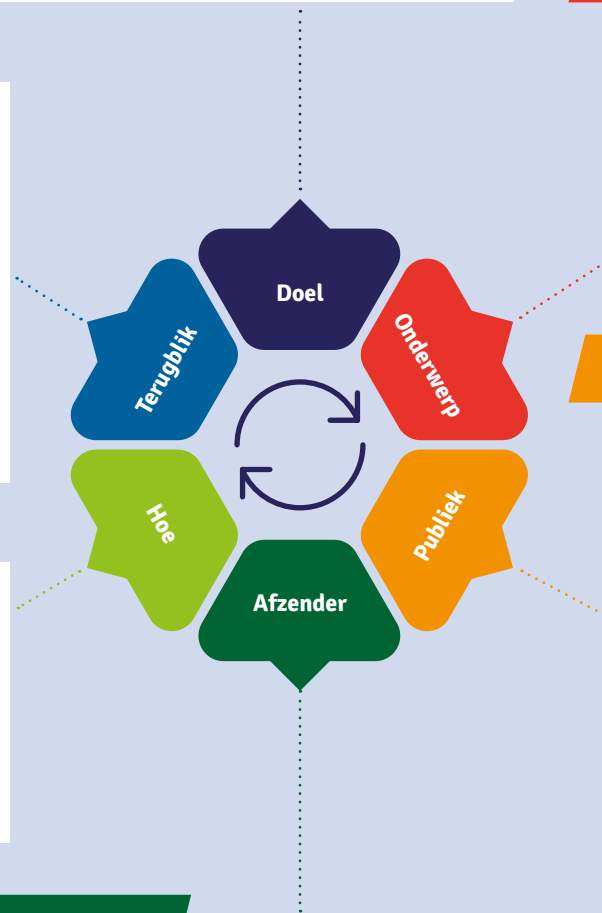
In deze stap geef je aan wie je actief mee wilt laten doen. Geef iedereen de kans om mee te doen. Hierbij kijk je ook of je een representatieve afvaardiging hebt met verschillende standpunten (ook de tegenstem). Kijk ook hoe inwoners met een potentiële achterstandspositie (en unusual suspects) kunnen worden betrokken.

Stap 5: Hoe

Bij deze stap bepaal je op basis van je projectplanning op welke momenten je actieve inbreng verwacht. Vervolgens vertaal je dit in een participatieaanpak.

Stap 4: Afzender

Bij deze stap geef je helderheid over rollen en eigenaarschap. Hierbij geef je aan wie initiatiefnemer(s) is/zijn en wie in het proces welke ondersteuning biedt. Voor gemeentelijke projecten geldt dat expliciet wordt aangegeven welke rol(len) het college van B&W en de gemeenteraad hebben.

Participatieplan en verslag

Het stappenplan helpt bij de opzet van het participatieplan en het participatieverslag.

Participatieplan, A4 of alinea

Afhankelijk van de complexiteit en de impact van het initiatief werk je het stappenplan uit in de vorm van een uitgebreid participatieplan waarin je alle stappen invult of een korte toelichting in een participatieplan op één A4/ een participatiealinea. Daarin beschrijf je hoe de participatie wordt georganiseerd. Welke kaders en welke speelruimte er is en hoe je de participanten gaat betrekken en wat er met hun input wordt gedaan. Verder geef je aan hoe je belangstellenden op de hoogte houdt, meeneemt in het proces en hen een terugkoppeling geeft. In de Toolbox staat het stappenplan dat helpt bij de opzet van het participatieplan.

Om er voor te zorgen dat de gemeente transparant is over alle participatietrajecten over de fysieke leefomgeving, wordt na vaststelling, het participatieplan op de gemeentelijke website gepubliceerd. Alle lopende participatietrajecten worden opgenomen in de participatiekalender op maasdriel.nl/samendoen.

Zoals aangegeven in het stappenplan is het belangrijk om na ieder participatiemoment kort terug te blikken of je nog op koers ligt, of je participatieaanpak moet bijstellen.

Participatieverslag en paragraaf

Een goed participatieproces vraagt om een zorgvuldige afronding. Na afloop van ieder participatietraject zorgt de gemeente voor een heldere terugkoppeling naar alle betrokkenen. Ook wordt een participatieverslag opgesteld met een verantwoording van het proces en de uitkomsten. In het participatieverslag staat:

- Wat de gevolgen (ruimtelijke en maatschappelijke) zijn van het initiatief, plan of de activiteit;
- Wie de betrokkenen zijn bij het initiatief, plan of de activiteit;
- Wat de initiatiefnemer precies aan participatie heeft gedaan;
- Hoe de initiatiefnemer omging met de inbreng van betrokkenen;
- Hoe de resultaten van de participatie zijn verwerkt in het initiatief/plan et cetera.

Het participatieverslag wordt bij gemeentelijke projecten/beleid opgenomen in de bijlage bij het besluitvormingsproces. Een voorbeeldopzet van een participatieverslag is te vinden in de Toolbox.

In het besluit zelf wordt een participatieparagraaf opgenomen. Hierin staat hoe de gemeente hetgeen is opgehaald, heeft verwerkt in het beleid, het besluit, de vergunning et cetera. Als er iets is opgehaald dat niet is verwerkt, wordt aangegeven waarom niet?

Participatiebeleid fysieke leefomgeving

De Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie. Daarmee kunnen overheden namelijk op tijd belangen, meningen en creativiteit op tafel krijgen. Bij participatie in het kader van de Omgevingswet is het van belang om onderscheid te maken tussen 3 niveaus.

- Participatie bij beleidsontwikkeling
- Participatie bij wijzigingen van het Omgevingsplan Maasdriel (soms initiatieven)
- Participatie bij omgevingsvergunningen voor omgevingsplanactiviteiten (initiatieven)

Afhankelijk van het niveau is (juridisch) bepaald hoe de participatie minimaal moet worden ingevuld. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van 3 instrumenten, die afhankelijk van het niveau moeten worden toegepast.

Vooraf:

Kennisgeving

- Wie worden betrokken, waarover en wanneer?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag (en evt. de initiatiefnemer)?
- Waar komt meer informatie beschikbaar?

Achteraf:

Motiveringsplicht in de vorm van een participatieparagraaf

- Hoe is de samenleving betrokken bij de totstandkoming?
- Welke resultaten heeft dit opgeleverd?
- Hoe is invulling gegeven aan De Maasdielse participatieaanpak?

Participatie bij beleidsontwikkeling

Motiveringsplicht

Als de gemeente een omgevingsvisie of omgevingsprogramma vaststelt, moet zij in een participatieparagraaf aangeven hoe de samenleving is betrokken bij de totstandkoming van deze instrumenten. En welke resultaten dat heeft opgeleverd. Ook moet zij aangeven hoe de gemeente haar eigen participatiebeleid heeft ingevuld.

Hoe gaat de gemeente Maasdriel hier mee om?

- De gemeente volgt de Maasdielse participatieaanpak.
- In het beleidsdocument neemt de gemeente een participatieparagraaf op, waarmee ze achteraf verantwoording afgeeft. Het participatieverslag wordt als bijlage bij het beleidsdocument toegevoegd.

Participatie bij wijzigingen van het omgevingsplan Maasdriel

Kennisgevingsplicht en motiveringsplicht

Bij het wijzigen van het omgevingsplan moet de gemeente aan het begin van het proces in een kennisgeving aangeven hoe zij de omgeving gaat betrekken en hoe het participatieproces is ingericht. Dit doet zij op basis van het participatieplan.

Bij vaststelling van een omgevingsplan geeft de gemeente in een participatieparagraaf aan hoe de samenleving bij de voorbereiding is betrokken en wat de resultaten daarvan zijn geweest. Ook hierbij moet de gemeente aangeven hoe zij invulling heeft gegeven aan haar eigen participatiebeleid.

Hoe gaat de gemeente Maasdriel hier mee om?

- We volgen De Maasdrielse participatieaanpak. De start begint al in de initiatieffase van een (gebieds)ontwikkeling.
- Op basis van een participatieplan stelt de gemeente een kennisgeving op. Dit is een officiële publicatie in de Staatscourant.
- Bij vaststelling van het wijzigingsbesluit van het omgevingsplan neemt de gemeente een participatieparagraaf op bij de motivering van dat besluit.

Hoe gaat de gemeente Maasdriel hier mee om als de wijziging plaatsvindt op verzoek van inwoners, ondernemers of anderen?

De initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk voor de participatie. Hij stelt een participatieplan op, voert het participatieproces uit en stelt een participatieparagraaf op voor de motivering. De gemeente kan hierin een adviserende of ondersteunende rol hebben.

Participatie bij omgevingsvergunningen voor omgevingsplanactiviteiten (initiatieven)

Iedere aanvraag voor een omgevingsvergunning wordt getoetst aan het omgevingsplan Maasdriel. Afhankelijk van de uitkomst van deze toets is bepaald of participatie verplicht is of niet. De gemeente Maasdriel onderscheidt 3 verschillende initiatieven:

- Initiatief dat past binnen het omgevingsplan: Binnenplanse omgevingsactiviteit (OPA)
- Het initiatief dat afwijkt van het omgevingsplan en niet op de lijst voor verplichte participatie staat: Buitenplanse omgevingsactiviteit (BOPA) niet op lijst
- Het initiatief dat afwijkt van het omgevingsplan en op de lijst voor verplichte participatie staat: BOPA wel op lijst

Aangeven of omgeving is betrokken

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning moet de aanvrager aangeven of, en zo ja op welke manier, hij de omgeving heeft betrokken bij de voorbereiding van zijn initiatief en wat het resultaat daarvan is. De gemeente neemt deze informatie, samen met andere informatie, mee in de beoordeling van de vergunningaanvraag. De gemeente weegt de belangen af en besluit of de vergunning wordt verleend.

Verplichte participatie

De gemeenteraad heeft bepaald voor welke activiteiten die niet in het omgevingsplan passen, participatie verplicht is. Dit zijn de zogenaamde 'BOPA wel op lijst'.

De initiatiefnemer moet in dit geval een participatieproces vormgeven, is verantwoordelijk voor het participatieproces en heeft de regie over de uitvoering. De gemeente kan een rol hebben in het participatieproces. Indien dit het geval is, moet in het participatieplan duidelijk aangegeven zijn welke rol de gemeente heeft.

Participatie wordt georganiseerd in de fase tussen idee en vergunningsaanvraag. De initiatiefnemer moet in zijn aanvraag toelichten hoe de participatie is georganiseerd en wat de resultaten van de participatie zijn.

Als de aanvrager bij zo'n aangewezen geval van verplichte participatie niet of onvoldoende aan participatie heeft gedaan, kan het college de aanvraag buiten behandeling laten. Wel moet het college de aanvrager de gelegenheid geven het gebrek te herstellen.

Bijlage 1: Resultaten onderzoeken

De werkgroep participatie is gestart met enkele kwalitatieve gesprekken met belangrijke stakeholders zowel intern als extern. Tijdens deze gesprekken zocht de werkgroep verdiepende antwoorden op diverse vragen. Intern lag de nadruk vooral op wat er goed ging en wat er beter kan en wat men daarvoor nodig heeft. Extern ging het gesprek meer over de behoefte die er is om al dan niet betrokken te worden en de manier waarop.

Om de wensen en aandachtspunten onder de brede bevolking op te halen is een enquête uitgevoerd. Deze enquête is online verspreid. De online enquête is ook d.m.v. social media berichten onder de aandacht gebracht, om zo een jongere doelgroep te bereiken. Dit is in de vorm van polls gedaan, waarbij men na het invullen, doorgelinkt werd naar de enquête. Voor de niet digitaal ingestelde medemens is de enquête op papier uitgedraaid en op enkele openbare punten neergelegd en uitgedeeld. Via de gemeentepagina is hier ook aandacht aan besteed.

Welke ervaringen heeft de gemeente opgedaan/ wat heeft de gemeente geleerd?

De gemeente probeert in alle domeinen aan participatie te doen. Binnen het sociaal domein wordt gewerkt met een adviesraad en een cliëntenraad. Daarnaast is er onlangs de uitvoeringsagenda krachtige kernen opgesteld. Ook wordt er op projectbasis door inwoners geparticipeerd bij het opstellen van divers beleid.

Bij reconstructies en civiele werken zetten de gemeente inwonersparticipatie op verschillende manieren in. Samen met communicatie bepalen de gemeente per project de strategie voor

inwonersparticipatie. Dat betekent dus dat de gemeente per project beoordeelt op welke manier zij bewoners en belanghebbenden betreft bij een project.

Ook binnen team RO wordt het communicatie- en participatietraject bij grote projecten/plannen meestal per project bepaald. Vaak in overleg met Communicatie.

De verantwoordelijkheid voor de invulling van het participatieproces ligt bij de verantwoordelijk projectleider/beleidsadviseur in samenspraak met het cluster communicatie. Er zijn geen duidelijke richtlijnen waaraan het participatieproces moet voldoen. De verantwoordelijk medewerker is vrij om het zelf in te vullen.

Zo staat de gemeente ervoor

Inwoners die tot nu toe betrokken zijn geweest bij participatieproces van de gemeente hebben vooral meegedacht. De meerderheid van de inwoners die niet hebben meegedaan, deden dit niet, omdat het niet aan hen is gevraagd. Een deel omdat zij het idee hebben dat het geen zin heeft. Er is zeker bereidheid onder de inwoners om samen met de gemeente te werken aan plannen en projecten. Als we kijken naar onderwerpen waaraan zij samen met de gemeente willen werken, dan zijn dit vooral concrete thema's dicht bij huis. Behalve meedenken wil een deel van de inwoners ook meer meebeslissen. Een duidelijke terugkoppeling over hetgeen wat er met de inbreng is gedaan is zeker een voorwaarde.

Waarom participatie belangrijk?

Voor de toegevoegde waarde van inwonersparticipatie zijn uit het onderzoek verschillende redenen aangedragen:

- inwoners dichter bij de besluitvorming brengen;
- gebruikmaking van deskundigheid en creativiteit die onder inwoners aanwezig is;
- de kwaliteit van het eindresultaat te vergroten;
- vertrouwen (terug)winnen door inwoners serieus te nemen en/of inwoners zelf meer verantwoordelijk maken.

Wat is goede participatie?

Uit de gesprekken met verschillende inwoners bleek dat vertrouwen in de overheid een belangrijk uitgangspunt is voor goede participatie.

Het vertrouwen in de overheid daalt in Nederland. De lage opkomst bij de afgelopen gemeenteraad verkiezingen laat zien dat veel inwoners zich niet vertegenwoordigd voelen door de overheid. Binnen de gemeente Maasdriel is er veel oud zeer en wantrouwen in de richting van de gemeente uit het verleden. Verhalen over vermeende schandalen bij de gemeente gaan nog altijd rond.

Belangrijk daarbij is om vooraf duidelijk aan te geven welke ruimte er is om juist wel of niet mee te praten. Ook moeten deelnemers aan de voorkant beter geïnformeerd worden over het feit dat het recht van de meerderheid geldt, en dat dit dus kan betekenen dat niet de voorkeur van de participant wordt omarmd. Het gaat ook niet over het standpunt van iemand, maar om de belangen en je bent op zoek naar gedeelde belangen.

Goede participatie zal zich uiteindelijk in de praktijk moeten bewijzen, en is behalve van goede spelregels en procedures ook afhankelijk van de manier waarop mensen hieraan invulling geven. Ook is duidelijk dat ieder vraagstuk om zijn eigen aanpak vraagt. Participatie is maatwerk. Kleine stapjes en werken met (meerdere) kleine groepen kan helpen om een overzichtelijk proces te

doorlopen en mensen in kleine stappen betrokken te houden. Resultaten delen, hoe klein ze ook zijn is belangrijk om iedereen op het proces aangesloten te houden. En transparantie over totstandkoming van keuzes: wat heb je waarmee wel / niet gedaan en waarom? Dat draagt bij aan het vertrouwen en maakt de mensen ook trots op de resultaten die zijn bereikt. Zorgvuldigheid en transparantie is hierbij belangrijk.

Ook tijdens dit onderzoek hebben we gezien dat het moeilijk is zoveel mogelijk mensen te betrekken. Aan de ene kant is niet iedereen geïnteresseerd, aan de andere kant moet je de mensen ook actief opzoeken. Dat bleek ook uit de gesprekken die zijn gevoerd. Het is goed dat de gemeente zich er bewust van is dat dit behoorlijk wat vraagt van de organisator van het participatieproces. Zowel de participanten moeten niet overvraagd worden als de initiatiefnemers. Een goede balans hierin vinden is een behoorlijke uitdaging en zal de gemeente de komende tijd blijven monitoren. Door kennis hierin te delen verwacht de gemeente dat medewerkers van elkaar leren en overzicht houden.

Communicatie bij participatie

Onder communicatie verstaat de gemeente het overbrengen van informatie aan en ontvangen van bewoners. Participatie gaat een stap verder. In het geval van participatie, geef je bewoners de ruimte mee te denken en mee te beslissen over bepaalde onderdelen van een project. Communicatie en participatie zitten in elkaars verlengde, maar hebben ook raakvlakken. Informeren van participanten is noodzakelijk om een goed participatieproces te ondersteunen. Communiceren en dus ook informeren moet altijd gebeuren, ongeacht of er in een project participatie is toegepast of niet. En ook elke stap in het participatietraject vraagt om (maatwerk) communicatie. Heldere en zeker ook tijdige communicatie is dan ook een heel belangrijk aandachtspunt.

Aandachtspunten bij participatie

Uit het onderzoek is gebleken dat er geen eenduidig beeld bestaat over de rol van de Dorpsraden.

Sommige mensen zien hen als afvaardiging voor de kern, maar anderen weer niet, omdat de leden niet democratisch gekozen zijn. Duidelijk is wel dat de dorpsraden een belangrijke rol zouden kunnen verzorgen in het participatieproces, bijvoorbeeld op het gebied van agendasetting en als intermediair om de juiste mensen aan tafel te krijgen bij een participatieproces, of het sentiment over een onderwerp op te halen. Ook andere intermediairs zoals de cliëntenraad en de ondernemersvereniging kunnen hierbij ondersteunen. Dit moet zeker concreter worden uitgewerkt. Vooral ook omdat een belangrijk aandachtspunt dat uit de gesprekken naar voren kwam is dat het een intensief proces is om de juiste mensen aan tafel te krijgen. Door hier intermediairs bij in te zetten is het gemakkelijker om een ander publiek aan te spreken.

De dorpsraden geven aan vaak door de gemeente betrokken te worden bij plannen en projecten. Dorpsraden praten graag mee over zaken die hun kern aangaan. Ze geven wel aan af en toe overvraagd te worden door de gemeente. Er wordt van alles doorgestuurd waar ze iets over moeten/kunnen vinden. Dit is voor de vrijwilligers in de dorpsraad niet bij te houden. Bovendien voelen de dorpsraden zich soms door de gemeente voor het karretje gespannen. Op het moment dat de dorpsraad ergens over heeft meegepraat hebben zij het idee dat volgens de gemeente de inwoners van de kern het ermee eens zijn. Dit brengt de dorpsraad in een lastige positie. De dorpsraad is geen absolute vertegenwoordiging van de kern, maar een adviesorgaan die de gemeente gevraagd en ongevraagd advies geeft. Een dorpsraad kan helpen inzicht te krijgen in wat er leeft en speelt en om mee te denken over het benaderen van (groepen) mensen in de kern.

Nodig niet iedereen uit, maar kies je publiek.

Zo voorkom je dat er participatiemoedheid ontstaat. Door verwachtingen vooraf te managen, kun je gericht uitnodigen om mee te doen. Maar uit de gesprekken kwam ook naar voren dat men er bij participatie niet vanuit moet gaan dat iedereen zomaar mee kan praten. Sommige mensen willen wel, maar kunnen bijvoorbeeld niet meedoen omdat het te ingewikkeld voor hen is. Dan kun je zeggen dat die mensen niet mee moeten doen, maar je kunt hen ook helpen om mee te kunnen doen. Gezien het opleidingsniveau in Maasdriel is dit een belangrijk aandachtspunt. Realiseer je bijvoorbeeld dat niet iedereen goed technische tekeningen kan lezen. Door een goede uitleg te geven, geef je iedereen de mogelijkheid mee te doen.

Vaak speelt er meer in een omgeving. Ga je met participatie aan de slag dan is het belangrijk om te weten wat er speelt in de omgeving. Zowel diverse ontwikkelingen die er gaande zijn, als het sentiment dat er leeft. Daarbij is het belangrijk om flexibel te zijn op het sentiment. Mensen moeten eerst kunnen leeglopen op de emoties die er spelen, voordat ze vooruit kunnen en meedenken. Bied ruimte voor de vragen en emoties die er zijn. Ook over andere projecten. Neem het mee de organisatie in en laat de verantwoordelijk collega er iets mee doen. Dit draagt bij aan het vertrouwen in de gemeente. Zo vaak hebben inwoners niet de kans om iemand live aan te spreken. De gemeente moet het omarmen als inwoners dat wel doen. Een onafhankelijke voorzitter kan hier ook bij helpen.

Opvattingen inwoners bij inwonersparticipatie

In het kader van het onderzoek is ook met inwoners gesproken over hun verwachtingen en ervaringen bij participatietrajecten. Voor bewoners is het belangrijk om mee te denken en te praten over plannen van de gemeente. Vooral als het gaat over onderwerpen die dichtbij huis spelen.

De ervaringen van inwoners bij participatietrajecten zijn wisselend, zowel positief als negatief. Belangrijk aandachtspunt dat werd meegegeven is de communicatie. Lange stiltes in trajecten en soms totaal geen terugkoppeling zijn vaak gehoorde reacties.

Initiatieven uit de samenleving

De gemeente Maasdriel heeft de afgelopen jaren ingezet op het ondersteunen van bewonersinitiatieven. Via de subsidieregeling Goed Idee doe er iets Mee heeft de gemeente de afgelopen jaren vele kleinere initiatieven een steuntje in de rug kunnen geven.

Ook is er geëxperimenteerd met de ondersteuning van grotere inwoners initiatieven. Voor de gemeente vraagt dit om het loslaten van de gebruikelijke manier van werken en dit bij iemand anders neerleggen (de initiatiefnemer). De gemeente heeft zich opgesteld als meedenkende en ondersteunende partij. Ze is onderdeel van de projectgroep, maar niet de kartrekker. Het eerste initiatief de ontmoetingstuin in Velddriel wordt nu gerealiseerd.

Uitslag enquête raadsleden (bestuursperiode 2018-2022)

In het kader van het onderzoek is een enquête uitgezet onder de oude raadsleden van Maasdriel (2018-2022). Zij onderschrijven allen het belang om inwoners te betrekken bij gemeentelijk beleid. Zij zien in dat in de hedendaagse samenleving de inbreng vanuit de gemeenschap van meerwaarde is voor het beleid; dat betreft zowel het benutten van de in de samenleving aanwezige kennis en creativiteit als het belang voor het realiseren van draagvlak voor besluiten van de gemeente(raad). Bij raadsleden leven diverse beelden over (het belang van) participatie en het proces dat tot succesvolle participatie moet leiden. Ook over de invulling van hun eigen rol spelen verschillende ideeën.

Bezoekadres

Kerkstraat 45
5331 CB Kerkdriel

Postadres

Postbus 10.000
5330 GA Kerkdriel

Contact

Bel: 14 0418
info@Maasdriel.nl
www.Maasdriel.nl

